

'Uusliberalismi' ei ole uutta eikä liberalismia

Paavo Löppönen

TIETEESÄ
TAPAHTUU
46
ONNINHUVA

Antti Hautamäki arvioi kirjamme *Nykyajan etiikka* (toim. Ilkka Niiniluoto ja Juha Sihvola) perusteellisesti ja arvostavasti *Tieteessä tapahtuu* -lehden numerossa 4/2006. Hän käyttää tilaisuutta hyväkseen ja ryhtyy kirjan pohjalta käymään myös omaa debattiaan. Hyvä näin: kirjamme yhtenä tavoitteena onkin ollut keskustelun herättäminen. Hautamäki antaa kuitenkin osin harhaanjohtavan kuvan kirjan sisällöstä, minkä takia tämä kommentti on tarpeen.

Hautamäen mukaan "Löppönen yhdistää uusliberalismin taloudelliseen darwinismiin ja markkinatalouden historialliseen voittoon". En puhu artikkelissani lainkaan uusliberalismista jo senkin takia, että se mitä termillä yritetään kuvaata ei ole uutta eikä liberalismia. Taluspuolella termillä viitataan usein Joseph Schumpeterin ja Friedrich Hayekin ajattelun omaksumiseen, ja näiden terävien taloustieteilijöiden kirjoitusten ilmestymisestä on jo jonkin aikaa. Yhteiskuntafilosofisesti nykykirjoittelun suhde liberalismiin klassikoihin on usein hyvin ohut ja liittyy vain vapauden yleiseen kunnioitukseen. Poliittisesti liberalismiin sellaisena kuin sen ymmärrän, liittyy hyvin vahva ihmisoikeuksien kunnioi-

tus laajassa merkityksessä, ja 'uusliberalismi' ei ole niistä kovin kiinnostunut. Suomessa liberalismiksi ymmärtämäni perinnettä ovat edustaneet mm. syvästi kunnioittamani K. J. Ståhlberg, Jan-Magnus Jansson ja Paavo Nikula.

Olen kirjoituksessani kiinnostunut nimenomaan uskonservatismista. Se on sekä suhteellisen uutta että konservatismia. Se on historiallisesti mielenkiintoinen, koska siinä yhdistetään esimodernia yhteisöllisyyttä edustava uskonnollinen fundamentalismi ja jälkimodernin individualismin nimissä esiintyvä kapitalismi. Itse kunkin meistä kannattaa olla siitä kiinnostunut jo senkin takia, että sen uskon varassa hallitaan maailman suurinta taloutta ja laajenevaa sotilaallista mahtia.

En yhdistä kirjoituksessani mitään "markkinatalouden historialliseen voittoon". Kuvaamani keskustelun henkilöistä yksi mainitsee kerran "uuden kapitalismin" ja toinen kerran "markkinatalouden dynaamisessa muodossaan". Markkinatalous on monasti osoittanut vahvuutensa ja käyttökelpoisuutensa taloudellisten voimavarojen tehokkaassa allokoinnissa ja vaurauden kasvattamisessa. Mutta kuten Ralf Dahrendorf on todennut, meillä on kovin monenlaista mark-

kinataloutta ja kovin monenlaista kapitalismia myös.

Hautamäki yrittää liittää Anthony Giddensin ja Amartya Senin possessiivisen individualismin perinteeseen tavalla, joka vääristelee sekä heidän sanomaansa että possessiivista individualismia.

En ymmärrä täysin yhteyttä, mutta Hautamäki onkin perehtynyt syvällisesti paljon laajempaan kirjoon yhteiskunta- ja poliittisia filosofioita kuin minä.

Kirjoittaja on valtiotieteen maisteri, arviointi- ja kehittämistoimen johtaja Suomen Akatemiassa.